

az ingatlan közvetlen kezelője, felelős a geodéziai jelek épségéért, azok védelmére nem sokat tehet. A gépesített termelés, szállítás, talajművelés során emiatt sok HP megsérül, elpusztul. *Célszerű lenne valamilyen nyilvántartást bevezetni és a terepi gépi munka előtt a HP-okat valamivel megjelölni.*

Az új, 1 : 10 000-es üzemi térképekről hiányoznak az épületek, csak az épület telkének határvonala ábrázolt. *Célszerű lenne az erdőben való tájékozódás szempontjából az állandó jellegű épületeket is az üzemi térképen feltüntetni.* Példaként hozom fel, hogy a lillafüredi erdészet területén van egy, az erdőbe ékelt, „Jávorkút” nevű település négy erdészlakkal, egy üdülővel, turistaházzal, s ezek jellegzetes melléképületeivel, kutakkal, forrásfoglalással, kis halastóval ellátva. Mindezek a jellemző létesítmények hiányoznak az új üzemi térképről, csak a telekhatárok ábrázoltak rajta, de azok is több azonos rendeltetésű épület telkének összevonásával. Számos idegen belzet van ezen felül az erdőben, épületekkel, különféle létesítményekkel, amik az erdőben való tájékozódást megkönnyítenék, de az üzemi térkép csak a belzet kontúrját tünteti fel minden jelzés nélkül, fehér foltként.

Ezeket a létesítményeket — amennyiben nem titkosak — szintén ábrázolni kellene a jövőbeni üzemi térképen. Az 1 : 10 000 méretarányú térképeken feltüntetett épületek falsikjának jellemző töréspontjairól *közelítő pontossággal* még ki lehet mérni egyes célokra (pl. csemetékert-kijelölés, feltáróút csatlakozása, fasor kijelölése) szolgáló pontokat. A telekhatárok, még ha kerítettek is, ilyen célokra bizonytalanok a kerítés gyakori áthelyezése miatt.

Javaslatommal a kérdést erdész-, de egyben térképész szemmel is vizsgálva, az üzemi térkép több célra szolgáló használhatóságát kívánnám szolgáltni, főként a geodéziai pontok, létesítmények védelme érdekében.

Szilas Géza

Új, államilag minősített erdészeti növényfajták

Az Országos Mezőgazdasági Fajtaminősítő Tanács 1981. decemberi és 1982. decemberi ülésén újabb erdészeti fajtákat minősített:

Populus × euramericana (nemesnyár) 'I-45/51'

Tóth Imre, Novák László, Barabás Ferenc, Hrotkó Lőrinc, Paczek József és az ERTI nyárnemesítő kollektíva által honosított, olasz szelekció. Vegetatív úton, dugványról szaporított, egyklónú fajta.

Hímivarú. Törzse egyenes, hengeres, fiatalon kissé sudarlós. Koronája keskeny, közel örvösen elhelyezkedő finom ágakkal, hasonló az óriásnyáréhoz. Kérgé jellemzően rendkívül durva, vastag, korán parásodó, már gyökeres dugvány korában is jól láthatóan világosbarna, parásodó bordákkal. Levele nagy, sötétzöld, børszerű.

Gazdasági értéke: A tapasztalatok szerint az erdősítés utáni 4 éves kortól — kérgének korai parásodása miatt — a szarvas nem tesz benne jelentős kárt. A kísérleti területen, ahol az 'I-214' (olasznyár) 48⁰/₀-a sérült volt, nem szenvedett vadkárt. A vadkárelhárító kerítés 1—2 évvel korábban elbontható vagy áttelepíthető, mint a vékony és sima kérgű nemesnyárfajták esetében.

A vadkárelhárítás költségeinek mérséklése mellett az 'I—214'-gyel közel azonos vagy több, kéreg nélküli fatömeget ad, melynek minősége jelentősen jobb, megközelíti a 'Robusta'-ét. Finom ágrendszere gépesített fakitermelésre alkalmassá teszi. Erdősítése elsősorban erős vadkárnak kitett, jó nemesnyár-termőhelyen ajánlható.

Robinia pseudoacacia (fehér akác) 'Üllői'

Dr. Keresztesi Béla, dr. Marjai Zoltán, Fila József, Bujtás Zoltán által szelektált, Üllő község határában álló árbocakác-állományból kiválasztott törzsfák fatermesztési célú mikroklóncsoportja. Szaporítása vegetatív úton, gyökérdugványból nevelt csemetével történik.

Törzse erőteljes, egyenes, hengeres. Koronán át végig követhető. A tövisek aprók. A levélkéek tojásdad alakúak, középen legszélesebbek, csúcsuk nem kicsipett, szálkácskával. A levélkéek alsó része ék alakú. Az összetett levélben a középen levő levélkéek a legnagyobbak. Fonákjuk enyhén hamvas.

Gazdasági értéke: Jó minőségű, egyenes, hengeres törzs képzésével mellett nagy fatömeget adó fajta. Magasabb méretcsoportba tartozó erdei választékok — fűrészrönk — termelésére alkalmas. A gödöllői fajtakísérletben az ismétlések átlagában 44⁰/₀-kal, a „legjobb ismétlés”-ben 36⁰/₀-kal több fatömeget ad, mint a 'Zalai' standard fajta. Számítások szerint 35 éves korára 13⁰/₀-kal nagyobb faanyagértéket ad, mint a 'Zalai'.

Vegetatív elszaporítása jobb gyökeresedési hajlama miatt (70⁰/₀) eredményesebb, mint a standard fajtáé (55⁰/₀).

Jó akác-termőhelyen, származási helyéhez és a kísérleti területhez hasonló, rozsdabarna erdőtalajon eredményesen erdősíthető.

Robinia pseudoacacia (fehér akác) 'Szajki'

Dr. Keresztesi Béla, dr. Kopecky Ferenc, Primusz József, Bujtás Zoltán által szelektált. Hosszúpereszteg község határban felkutatott, kiváló akác-állományból kiválasztott törzsfák fatermesztési célú mikroklóncsoportja. Szaporítása vegetatív úton, gyökérdugványról nevelt csemetével történik.

Törzse egyenes, hengeres. A keskeny, kevés és vékony ágából álló koronák hossza a fa magasságának alig 1/4-e. Kérge mélyen barázdált, a fiatal fák törzse márványszerűen erezett, hasonlóan a 'Pénzesdombi' akáchoz.

Tövisei aprók. A levélkéek tojásdad alakúak, a levélcsúcson levő levélke fel-tűnően nagy. A levélkéek csúcsa lekerekített, enyhén kicsipett, apró szálkával. Egy-egy összetett levélben általában 13—19 levélke található.

Gazdasági értéke: Kiváló törzsmínőség mellett jelentős fatömeget adó fajta. Oszlop- és rüdfélék célválasztékként való termelésére alkalmas. A gödöllői fajtakísérletben az ismétlések átlagában 17⁰/₀-kal, a „legjobb ismétlés”-ben 41⁰/₀-kal több a fatömeg, mint a 'Zalai' standard fajtáé, a számítások szerint 35 éves korára 20⁰/₀-kal nagyobb faanyagértéket ad.

Vegetatív úton jobb gyökeresedési hajlama miatt (70⁰/₀) eredményesebben szaporítható, mint a 'Zalai' standard fajta (55⁰/₀). Jó akác-termőhelyen eredményesen alkalmazható.

Picea abies (lucfenyő) 'Nyírjes'

Dr. Szőnyi László, Újvári Ferencné, Újvári Ferenc, Póka Jánosné, Hevér István, Szeniczey Tibor által, többlépcsős szelektálással előállított, fatermő-

képesség alapján összeállított klóncsoport. Szaporítása vegetatív úton, többségében kárpáti származású, 19 fa klónjából álló anyatelepről — megadott összetételben — gyűjtött, meggyökereztetett dugványokból nevelt csemete útján történik.

A klóncsoport ismert, de eltérő tulajdonságú egyedeiből ültetett „klónele-
gyes” erdő várhatóan jobban megfelel a lucfenyő hosszabb vágásfordulója által támasztott igényeknek (kórokozók, károsítók endémikus fellépése, erdő-
szerkezet kialakulása, környezeti tényezők), mint valamely egyklónú fajta. Mint „szintetikus populáció”, a termésbiztonságot növeli az ésszerű kocká-
zat mérséklésével.

Gazdasági értéke: A közönséges lucfenyőhöz képest 76⁰/₀-os magassági
többletet ad fiatalkori vizsgálat alapján. Várhatóan hamarabb nyújt ipari
célra alkalmas faanyagot. Gyors növekedése miatt az ápolási költségigény
csökken. Erdősítése jó lucfenyő termőhelyen javasolt.

Ulmus pumila var. arborea (turkesztáni szil) 'Pusztá'

Dr. Tóth Béla, Kapusi Imre, dr. Szontagh Pál által, az ERTI Tiszántúli Ki-
sérleti Állomásán — Közép- és Belső-Ázsia száraz területein honos alapfa-
egyedeiből — szelektált fajta.

Szaporítása generatív úton, a szelektált egyedek magoncutódaiból álló mag-
termő plantázs magjából nevelt csemetével történik.

Magasra nő fa. Fiatalon gyorsan, erőteljesen nő. Erősen ágasodik, törzse
villásodásra hajlamos. Kérge fiatalon sima, fénylő, világosszürke, alul korán
repedező. Levelei aprók, elliptikus tojásdadtól lándzsaig változók. A levéllemez
széle egyszerűen fűrész, 1—2 kisebb foggal. Kora tavasszal, lombfakadás
előtt virágozik, termése kerületes, 1—1,5 cm hosszú, rövid (szinte ülő) ko-
csánnyal.

Gazdasági értéke: Gyorsan, erőteljesen nő, szélsőséges termőhelyen (szik,
száraz homok, rekultivációs területek) is jól fejlődik és hasznosítható faanya-
got ad. Fatömege a kísérleti területeken 2—3-szorosa a kontroll vénic szilnek.
Az eddigi megfigyelések szerint a szilfavésszel szemben ellenálló. Száraz ter-
mőhelyeken hasznos elegyfa, védelmi célú erdősítésekben és fásításokban ér-
tékes fő- vagy elegyfajtaként kaphat teret.

Bach István

Románia erdőterülete 6,3 millió hektárt tesz ki. Ennek 60⁰/₀-a hegységi, 30⁰/₀-a
dombvidéki és 10⁰/₀-a a síkvidékre esik. A három domborzati forma nagyjából azo-
nos területet foglal el. A legnagyobb erdősültségűek a Keleti Kárpátok (40⁰/₀), utána
következnek a Déliek (20⁰/₀).

1979 végén a fenyők részaránya 31⁰/₀-ot tett ki (LF 23, JF 5, és egyéb 3), a lomb-
saké 69⁰/₀-ot (B 31, T 19, egyéb kemény 14, lágy lombos 5). A fenyvesek átlagos
fakészlete 280 m³/ha, a lombosoké 183 m³/ha volt.

Elegyetlen lucosok kizárólag hegységben, 800—1700 m tszfm-on. A német, cseh—
morva és osztrák előfordulásokkal ellentétben természetszerűek, természetes helyü-
kön túlmenően nem telepítik. Az I—III. fatermési osztályban 2—5 m-rel magasab-
bak a németekénél, de karcúsági mutatójuk hasonló. Ápolatlanok, így túlzott zá-
ródásúak. A legszebbek Bukovinában, itt vannak Románia — egész Európa — leg-
szebb erdei.

Elegyetlen bükkösök hegy- és dombvidéken 600—1400 m magasságban, főként a
Déli-Kárpátokban, fenyővel elegyes, természetes bükkösök a keletiekben és a déliek
északi részén.

A kocsánytalan tölgyesek a dombvidéken és az erdélyi fennsíkon 250—650 m, a
kocsányosak a síkvidéken 450 m magasságig tényésznek.

(AFZt 1983. 12 Ref.: Jérôme R.)